

Aan de leden**Datum**

1 september 2023

Ons kenmerk

Lbr. 23/034

Telefoon

070-3738393

Onderwerp

Beëindiging RTB derdelanders per 4 september

Geachte leden van college en gemeenteraad,

In maart jl. is door het kabinet besloten dat de toepassing van de Europese Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB) voor “derdelanders” onder de ontheemden uit Oekraïne, verlengd wordt tot 4 september aanstaande. De VNG heeft het rijk gevraagd om tijdig te werken aan een uitvoerbare aanpak om de uitstroom van derdelanders uit de gemeentelijke opvang vorm te geven. Deze aanpak heeft lang op zich laten wachten en is tot op heden op onderdelen nog onduidelijk waardoor derdelanders en gemeenten in een onzekere positie verkeren. In deze brief wordt u geïnformeerd over de stand van zaken en de inzet van de VNG.

In de bestuurlijke afspraken van 26 augustus 2022 heeft het kabinet toegezegd om op 1 oktober 2022 met een plan van aanpak te komen voor de doelgroep derdelanders. Dit plan van aanpak is niet gerealiseerd en de VNG heeft daarom in brieven¹ van 26 januari, 3 februari en 21 juli om duidelijkheid gevraagd omtrent de opvang en begeleiding van derdelanders. Hierin trekt de VNG steeds samen op met het Veiligheidsberaad, dat tot 1 januari 2024 een coördinerende rol heeft bij de opvang van Oekraïense ontheemden.

¹ <https://vng.nl/brieven/brief-aan-kabinet-plan-van-aanpak-derdelanders>
<https://vng.nl/brieven/plan-van-aanpak-derdelanders>
<https://vng.nl/brieven/onduidelijkheid-over-opvang-van-derdelanders>

Vervolgens heeft het kabinet op 31 juli 2023 gemeenten met een informatiepakket geïnformeerd over de aanpak van het beëindigen van de RTB van ca. 2900 derdelanders op 4 september 2023. Daarin wordt aangegeven dat derdelanders van wie de RTB op 4 september 2023 is beëindigd door de IND formeel geen recht meer hebben op (gemeentelijke en particuliere) opvang en verstrekkingen. Gemeenten dienen de opvang en verstrekkingen dan ook per die datum in alle gevallen te beëindigen.

De wijze waarop gemeenten de opvang dienen te beëindigen staat beschreven in een recent gepubliceerde handreiking die door het rijk beschikbaar is gesteld. Hierin wordt onder meer aan gemeenten geadviseerd om de opvang te beëindigen via een bestuursrechtelijke procedure. De VNG heeft hierover vragen gesteld.

De VNG constateert dat de recente uitspraken van de rechtbanken geen eenduidig beeld bieden of de RTB wel of niet beëindigd mag worden. De IND gaat tegen de uitspraken in hoger beroep en vraagt de Raad van State dit versneld te behandelen. Het rijk geeft aan dat dit geen schorsende werking geeft voor de gehele groep derdelanders en dat alle ingezette stappen richting 4 september 2023 kunnen doorgaan. Als een derdelander een voorlopige voorziening aanvraagt, en de rechtbank wijst dit toe, kan de derdelander tijdelijk het recht op opvang en verstrekkingen behouden; hiervan zijn al voorbeelden bekend. Dit alles roept meerdere vragen op en heeft directe consequenties voor de uitvoeringspraktijk van gemeenten.

De VNG wil dat duidelijkheid wordt geboden, aan gemeenten en aan de derdelanders die in de gemeenten worden opgevangen. De VNG vraagt het rijk om te voorkomen dat gemeenten onomkeerbare besluiten nemen (en daarvoor verantwoordelijk worden gehouden).

De IND legt bij beëindiging van de RTB een vertrektermijn van 28 dagen op. De VNG wijst in dit kader gemeenten op de mogelijkheid om derdelanders onderdak te bieden tijdens deze wettelijke vertrektermijn van 28 dagen (tot 2 oktober a.s.).

De VNG heeft naar aanleiding van de ontstane situatie vragen gesteld aan demissionair staatssecretaris van der Burg en verzocht de antwoorden op deze vragen met spoed ook aan gemeenten te verzenden². Deze vragen hebben betrekking op de consequenties voor de uitvoeringspraktijk van gemeenten, onder meer in relatie tot de aanzeggingsbrief, de voorlopige voorzieningen, de handreiking beëindiging opvang en financiën.

Omdat er nog veel onzekerheid in dit proces zit, adviseert de VNG gemeenten om bij twijfel gebruik te maken van de ruimte om opvang te bieden binnen de 28 dagen (tot 2 oktober a.s.) en geen onomkeerbare besluiten te nemen. Zoals in de brief van het rijk staat, is het bij een toegekende voorlopige voorziening niet de bedoeling verdere stappen te zetten naar beëindiging van de opvang totdat hierin een uitspraak is gedaan. Gebruik de komende dagen om de doelgroep goed in kaart te krijgen en zicht te krijgen op de toekenningen van de voorlopige voorzieningen.

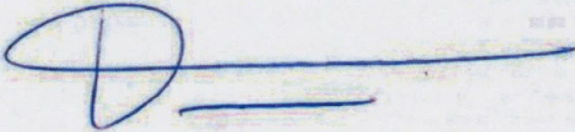
De VNG betreurt het dat er, ondanks de gegeven antwoorden, toch nog onzekerheid blijft voor de gemeentelijke uitvoering. De VNG volgt nauwgezet het verdere proces in afwachting van een uitspraak van de Raad van State, en blijft daarom bij het rijk aandringen op de duidelijkheid, uitvoerbaarheid en juridische houdbaarheid van regelgeving. Als gemeenten blijven we betrokken

² <https://vng.nl/nieuws/deadline-aan-jenv-om-onduidelijkheid-derdelanders>

bij deze mensen die nu al meer dan een jaar inwoner van onze gemeenten zijn, en staan voor een zorgvuldig proces.

Gemeenten die vragen hebben kunnen contact opnemen met het rijk, via derdelanders.oekraine@minjenv.nl

Met vriendelijke groet,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

A handwritten signature in blue ink, consisting of a large, stylized initial 'D' followed by a long horizontal line.

mr L.K. Geluk
Algemeen directeur